

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm LIII. Pastoralis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

debet autem hoc specialiter & peculiariter intelligi de appellatione extrajudiciali, quæ est prouocatio à causa, ut proinde talis appellatio tunc semper locum habere possit, cum superior per viam querelæ adiri potest, etiam citra omnem appellationem, sicuti *Abb. hic* docet n. 6. & exemplum habes in executore, item Episcopi Vicario seu Officiali, à quibus appellari non potest, & tamen locus est querelæ, seu supplicationi.

At verò in appellatione judiciali tamen si opus non sit vocem appellandi proferre, sed quouis verbo aut facto voluntas appellandi exprimi possit, tamen necesse est Apostolos petere, & alia agere, quæ ad judicialem appellationem requiruntur, cum enim appellatio, quæ fit, facto æquiparetur, ac veluti succedat in locum appellationis, quæ fit per vocem *appello*, idè eadem in illa seruari debent.

CAPITVLVM LIII.

Pastoralis.

PARAPHRASIS.

Interrogatus fuit Innoc. III. si Princeps causam deleget remota appellatione, an solum frustranea appellatio inhibita censeferi debeat. Ad hoc Resp. Cum per appellationem frustraneam, etsi inhibita non sit, causa impediri non debeat, idè quamlibet appellationem, quæ à jure expressè concessa non reperitur, remotam esse, nihilominus sitis, qui appellare cupit, iniuste grauatus sit, grauamen istud per superiorem tolli potest.

SUMMARIUM.

1. *Dispositio quamuis odiosa aut exorbitans nunquam tam strictam interpretationem meretur, ut nihil operetur, aut verba eius frustranea & inuvalida sint.*
2. *Licet clausula: remota appellatione: impediatur effectum suspensiuum, non tamen impedit deuolutiuum.*
3. *Non obstante etiam eadem clausula recipienda est appellatio, quotiescumque in ju-*

re aliquod factum pro grauamine agnosci-
tur.

4. *In casu quo per privilegium, vel statutum appellatio adempta est, & notorium grauamen infertur, non quidem per viam appellationis, sed supplicationis, aut in integrum restitutionis, per superiorem succurri debet.*

NOtandum I. Dispositio quamuis odiosa aut exorbitans, idè quæ absolute loquendo strictam interpretationem mereatur, tamen non ita restringi, aut talem interpretationem sortiri debet, ut nihil operetur, aut verba frustra & inuuliter prolata sint. Ita sumitur ex *cap. Si sententia. 16. in fine. de sent. excom. in 6. l. Si stipularum. 110. ff. de verb. oblig. & tradit Abb. hic. n. 2. Alex. n. 8.* quòd verba dispositionis, si alioquin frustra posita essent, etiam ad impropriam significationem extendi debent. *arg. cit. 6. Si sententia. & Bald. in Rubr. C. de contrahend. empt. n. 9.* ait: quòd non tantum clausula, sed etiam verba singula posita in contractu ita intelligi debent, ut frustra non sint, sed aliquid operentur, dummodò id fiat secundum naturam contractus, idque propter Regulam receptam: quòd verba intelligi debent, secundum naturam actus & materiam subiectam.

Not. II. Licet clausula *remota appellatione* impediatur effectum appellationis suspensiuum, non tamen impedit deuolutiuum. Et habet id etiam locum, si jus ipsum præcipiat causam cognosci, remota appellatione, ut in *c. Inquisitionis. 16. de heret. in 6.* quòd Episcopi & inquisitores in causa hæresis procedere debeant appellatione remota; nihilominus enim Archi. Episcopus comparationè Episcopi, & multò magis Papa à reo interpellatus cognoscere potest de iustitia processus & sententiæ, atque inhibere, ne ulterius procedatur ad executionem, *c. Romana. 3. §. Si autem h. t. in 6.* Et docet *Gl. in Clem. 1. verb. Oneramus. de iure patron.* ubi ait: quòd superiore mendare debet, quæ malè acta sunt, attentata tamen à Iudice inferiore non per viam nullitatis, sed per viam ordinariæ querelæ seu iustitiæ implo-

implorationis reuocari debent, teste *Abb. hic. n. 11.*

Rationem dare debemus: Quia clausula: remota appellatione: rescriptis & statutis interdum apponitur, vt iustitia non impediatur & protrahatur, ergo non debet tendere in finem oppositum videlicet vt iniustitia Iudicis per eam defendatur. Et idem ait *Abb. hic. n. 12.* sentiendum esse de priuilegio, si aliquibus concessum sit, ne ab ipsis appellari possit, hoc enim Princeps concedit, quia præsумitur de iustitia & industria priuilegiatorum iuxta *l. 1. C. de sententiis Praefecti Pratorio.* Si itaque appareat personam aliter procedere, quam iustitia exigat, non est ratio, cur Superior grauamen reuocare non debeat, saltem per viam ordinariæ querelæ seu supplicationis, aut in integrum restitutionis, vt videre licet apud *Alexand. hic. n. 40.*

Not. III. Quotiescunque in iure aliquod factum, seu aliquis processus pro grauamine agnoscitur, à quo iustè appellari possit, tunc appellatio recipienda est, non obstante quòd causa ab homine, aut à iure commissa sit, remota appellatione. Ratio est: quia Superior causam committit remota appellatione, qui existimat Iudicem processuum sine iniusto grauamine, alioquin ita committere non posset, si autem iura grauamen aliquod iudicent esse iniustum, dum Iudex notoriè grauat, idèd cessat præsumptio, quæ pro Iudice habetur, & confert huc Regula tradita in *gl. c. Ex conquest. 10. verb. post appell. de restitut. spoliator.* Tametsi causa commissa sit remota appellatione, tamen appellari posse, si grauamen notorium sit.

Quòd si verò per priuilegium *l. Statutum* appellatio adempta sit, & postea notorium grauamen inferatur non quidem per viam appellationis sed per viam supplicationis aut in integrum restitutionis, Superior succurrere debebit, teste *gl. recepta in l. vn. verb. non potest. ff. de offic. Praefecti pratorio Alex. hic. n. 40.* vbi aliud exemplum affert de Vicario Episcopi, tametsi ab eo appellari non possit

ad Episcopum, *c. 2. de consuetud. ramentum* supplicari posse.

J. Verùm.

Sæpè accidit, vt aliquis à Iurisdictione ordinarij Iudicis propter appellationem quoad certum articulum ad tempus eximatur, idèd quæsitum est ex Innoc. III. si Episcopus. v. g. in Diocesanum suum excommunicationis sententiam proferat, Diocesanus autem ab ea appellet, tanquam irrationabiliter lata sit, num Episcopi iurisdictionis suspensa censeri debeat ac veluti dormire, perinde, ac si ante latam excommunicationem appellasset, an verò nihilominus eum denuntiare possit & interim ipsum Ecclesiasticis beneficis priuare.

Ad hoc Resp. Innoc. III. Cùm excommunicatio executionem secum trahat & excommunicatus per denuntiationem plùs non ligetur, idèd excommunicatus, non obstante appellatione sua, denuntiaripotest, vt ab alijs vitetur. Insuper Ecclesiastici reditus meritò subtrahuntur illi, cui Ecclesiæ communicatio interdicta est.

SUMMARIUM.

1. Appellatio causam non omnino subtrahit iurisdictioni iudicis à quo, sed suspendit & quasi dormire facit.
2. Excommunicatio lata ab homine non suspenditur per appellationem.
3. Appellatio interposita ante latam excommunicationem aliàmue censuram parit effectum suspensiuum, nec valida est censura, nisi appellatio manifestè friuola sit.
4. In dubio an friuola sit appellatio, si iudex eam pro friuola habens appellantem excommunicet, ille autem in appellatione persistat, excommunicatio nihilominus secundùm se statim valet, aut non valet, quoad nos verò pendet à securura sententia iudicis de appellatione.
5. Si in hoc dubio interim appellans celebret bona fide, non est irregularis.

6. *Judex qui hominem excommunicauit post appellationem intra decendium interpositam, potest eundem denuntiare.*

7. *Excommunicato in excommunicatione persistenti fructus beneficiorum subtrahendi sunt.*

8. *Excommunicatio virtualiter in se continet suspensionem ab officio, & beneficio, saltem quoad forum externum.*

1. **Not. I.** Appellatio causam non omnino subtrahit jurisdictioni Iudicis à Quo, sed suspendit & quasi dormire facit, quia in certis casibus ad eum reuerti & resuscitari potest. *c. Si à Iudice. 10. h. t. in 6.*

2. **Not. II.** Excommunicatio lata ab homine non suspenditur per appellationem, quia excommunicatio & omnis propriè dicta censura executionem latæ sententiæ secum trahit, vti docui in *c. Ad hac. 37. h. t.*

3. **Not. III.** Appellatio interposita antelata excommunicationem aliãue censuram parit effectum suspensiuum, ita vt censura postea lata non valeat. *c. Ad presentiam. h. t.* Vbi exceptionem attuli, nisi appellatio manifestè friuola sit, tum Iudicem procedere posse ad contumacem excommunicandum.

4. Sed quid si dubiũ sit, friuolane appellatio censi debet, quia Iudex pro friuola eam habens, idèò hominem excommunicat, ipse autem in appellatione sua persistit, estne interim excommunicatus & irregularis si celebret, donec Iudex ad quem causam definiat.

Ad 1. quæsitum. Resp. Cum *gl. h. c. verb. excommunicatio scum.* Quod excommunicatio quo ad se statim aut valet aut non valet, sicuti expressit *gl. in c. Venerabilibus. 7. de sent. excom. in 6. verb. appellatum.* at verò quoad nos incertum est & pendens à futuro eventu, si enim Iudex ad quem iudicauit appellationem fuisse friuolã, apparebit excommunicationem fuisse validam, sin autem appellationem probabilem seu rationabilem iudicauit, apparebit, excommunicationem irritam fuisse.

Corollarium. Si Iudex post interpositam appellationem tanquam ea friuola sit, hominem excommunicauit, non debet denuntiatio eius fieri in casu isto, quo rationabiliter dubitatur, num excommunicatio valeat, neque; quandoquidem secundum Canones à fidelibus vitari aliquis non debet, nisi constet aliquem excommunicatum esse, in proposito autem casu res dubia est, vt ponimus, ergo &c.

Verum per accidens & propter scandalum, ne fideles superioris sui præceptum contemnere videantur, in publico vitare debent, saltem donec superior, ad quem appellatum, appellationem receperit, & hoc ipso causam dubiam iudicãrit.

Ad alterum Resp. Si talis interim bona fide celebret, non est irregularis censendus, tametsi Iudex ad quem postea iudicauerit appellationem friuolam fuisse & excommunicationem valuisse, ita *Nauarr. in man. c. 23. n. 104. Anila de censur. p. 2. c. 5. D. 5. d. 12. gloss. in c. solet. verb. in officiis. de sent. excomm. in 6.* Nam irregularitas hæc censetur veluti pœna, cum prouenire debeat ex peccato, videlicet illicita celebratione, seu censura violatione, cum itaque homo ille non peccãrit celebrando, non potest censi irregularis, quod verò *gloss. h. c. verb. secum trahit,* exinde infert, si eiusmodi homini interim conferatur beneficium, collationem validam fore, tametsi Iudex postea definiat excommunicatum fuisse. Hoc dictum reprobari debet, teste *Imol. h. c. n. 7. & docui l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 7.* Quia licet talis collatio irrita non sit, tanquam facta irregulari, irrita tamen est, tanquam facta excommunicato, etenim discrimen est inter irregularitatem & collationem beneficii, quod irregularitas ista ex culpa pendeat, at verò vis collationis pendeat ex facto secundum se, quia excommunicatus etsi ignoret se excommunicatum, beneficii incapax est.

Id denique addo; quod attinet ad irregularitatem, discrimen esse, num appellatio antecesserit censuram, an secuta sit: nam in primo casu præsumptio est pro appellante, *argument. c. dilectis. 15. h. t.* Et idèò si celebret

celebret post latam censuram, in dubio cenferi potest bona fide celebrasse, ideoque non irregularis; at verò in posteriore casu, si videlicet post latam censuram appeller, præsumptio est contra eum propter Iudicis sententiam, & ideò si Iudex ad quem contra illum pronuntiauerit, cenferi debet irregularis. Quamvis in foro conscientie reuera non sit irregularis, si bona fide processit, sicuti & vice versa in priore casu, si mala fide & friuolè ante latam censuram appellarat, postea celebrando irregularitatem re ipsa contrahit, licet in foro externo, si mala eius fides non appareat, pro irregulari non habeatur, sicut Auila loco citato notauit.

6 Not. IV. Iudex, qui hominem excommunicauit, non obstante appellatione postea intra 10. dies secutâ, eundem denuntiare potest, ratio datur in textu; quia Iudex hominem denuntiando plus non ligat, sed jam ligatum ostendit ac promulgar.

Hâc consideratâ ratione *Nauarr. in c. Cum contingat. de rescript. remed. 6. n. 8.* valde probabiliter docet post Extrauagant. Constantiens. hodie semper appellari posse ab excommunicatione (ea dempta quæ ob sacrilegam Clerici percussione incurfa est) ad eum finem, vt Iudex à denuntiatione abstinere debeat, si appellans causam non friuolam afferat, sed talem, quæ si probata sit, legitima censeatur. Ratio est, quia per denuntiationem nouum excommunicato grauamen & ligamen infertur, vt videlicet ab aliis vitandus sit, quamvis hanc exceptionem non admittat *Suar. de censur. D. 3. in fine.*

7 Not. V. Excommunicato, dum in excommunicatione persistit, fructus beneficiorum subtrahendi sunt; nam fructus dantur propter officium, cum itaque excommunicato officium suum interdictum sit, consequens est, vt etiam fructus eidem auferendi sint. Accedit quòd Ecclesia eum fructibus beneficiorum suorum dignum non iudicat, quem à communionem sua excludit.

Exinde collige, quòd excommunicatio virtualiter in se contineat suspensionem non tantum ab officio, sed etiam à beneficiis, saltem quoad externum forum; num autem in conscientie foro excommunicatus ante Iudicis sententiam fructus beneficiorum restituere teneatur, dixi *lib. 1. tract. 5. p. 2. q. 2.*

CAPITULUM LIV.

Sollicitudinem.

PARAPHRASIS.

Cum duo Diocesani coram Episcopo suo contenderent, vnuseorum ad Papam appellauit, sed Episcopus appellationem friuolam censens, nihilominus procedere voluit, & renitentem, tanquam contumax sit, excommunicauit, is postea à Metropolitanano petiit iustitiam sibi administrari, atque in eum statum causam reduci, in quo erat tempore appellationis, videlicet denuntiare se ab excommunicatione liberum; interim verò protestatus fuit, quòd per hoc appellationi suæ quam ad Pontificem interposuerat, renuntiare non intenderet, sed eam prosequi vellet.

Circa hunc casum quæsitum est ex Innoc. III. num Metropolitanus de hac querela ad se delata cognoscere possit; deinde si in hoc casu Episcopus appellauerit, ne contra ipsum sententia & denuntiatio feratur, num appellationi Metropolitanus deferre debeat.

Resp. Pontifex, quòd Metropolitanus de excommunicatione validane sit, an irrita, cognoscere non possit, cum id pendeat ex causa appellationis, eique conexum sit, quare sicuti de ipsa causa appellationis ad Pontificem interposita intromittere se non potest, ita nec de conexis, quòd si itaque Metropolitanus in hoc casu cognoscere aggrediatur, Episcopus appellare potest. Horum ratio est, quia eiusdem Iudicis officium est, attentata reuocare, qui de causa appellationis

aaa 2 2

cogno-